

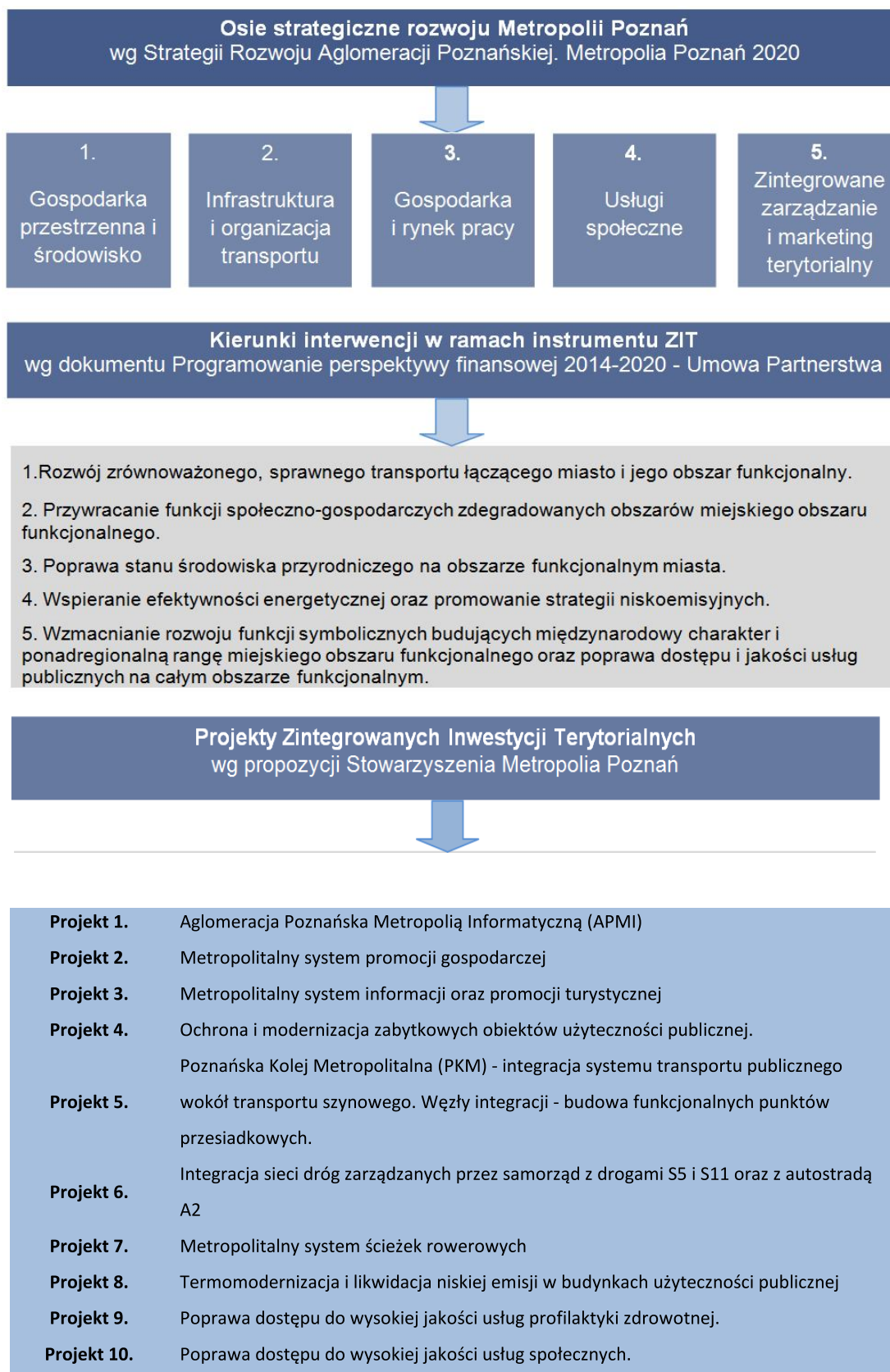
7. PROJEKTY ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH.

Strategia zintegrowanych inwestycji terytorialnych to sformułowanie programów rozwoju dla całego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, ujętego w ramach przestrzennych Stowarzyszenia Metropolia Poznań. Działań, które w perspektywie 2020 r. mają zapewnić większą spójność przestrzenną obszaru funkcjonalnego Poznania oraz przyczynić się do wzrostu gospodarczego, rozwoju infrastruktury, poprawy komunikacji, polepszenia usług społecznych, a co się z tym wiąże, wyższej jakości życia mieszkańców całej Metropolii.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zakłada się realizację 10 projektów strategicznych. Zawierają one spójny zestaw działań służących zrównoważonemu rozwojowi oraz długotrwałej poprawie warunków społecznych, gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych i demograficznych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Poznania. Proponowane przez Stowarzyszenie Metropolia Poznań projekty wynikają z przyjętych w 2011 r. strategicznych osi rozwojowych Metropolii Poznań i mają osadzenie w kierunkach interwencji ZIT w perspektywie finansowej 2014-2020.

Realizacja strategii to głównie zadanie dla podmiotów interwencji publicznej, samorządów lokalnych i samorządu regionalnego oraz innych instytucji, ściśle ze sobą współpracujących. Wyznaczone w strategii cele rozwoju będzie można jednak w pełni osiągnąć poprzez zaangażowanie mieszkańców i reprezentujących ich organizacji społecznych, jak też przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych działających na obszarze Metropolii Poznań.

Ryc. 34. Powiązania osi strategicznych rozwoju Metropolii Poznań z kierunkami interwencji i projektami ZIT

Tab. 17. Zgodność projektów proponowanych do realizacji w ramach ZIT z kierunkami interwencji ZIT oraz osiami strategicznymi Metropolii Poznań.

Kierunki interwencji w ramach ZIT zgodnie z Umową Partnerstwa	Osie strategiczne Metropolii Poznań 1. Gospodarka przestrzenna i środowisko 2. Infrastruktura i organizacja transportu 3. Gospodarka i rynek pracy 4. Usługi społeczne 5. Zintegrowane zarządzanie i marketing terytorialny					Projekty proponowane do realizacji w ramach ZIT w MOF Poznania
	1.	2.	3.	4.	5.	
1. Rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny						5. Poznańska Kolej Metropolitalna. Węzły integracji - budowa funkcjonalnych punktów przesiadkowych. 6. Integracja sieci dróg zarządzanych przez samorząd z drogami S5 i S11 oraz z autostradą A2 7. Metropolitalny system ścieżek rowerowych
2. Przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego						4. Ochrona i modernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej
3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta						8. Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej
4. Wspieranie efektywności energetycznej oraz promowanie strategii niskoemisyjnych						5. Poznańska Kolej Metropolitalna. Węzły integracji - budowa funkcjonalnych punktów przesiadkowych. 7. Metropolitalny system ścieżek rowerowych 8. Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej
5. Wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i poprawa dostępu i jakości usług publicznych						1. Aglomeracja Poznańska Metropolią Informatyczną (APMI) 2. Metropolitalny system promocji gospodarczej 3. Metropolitalny system informacji oraz promocji turystycznej 9. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług profilaktyki zdrowotnej 10. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych

Projekt 1. Aglomeracja Poznańska Metropolią Informatyczną (APMI)

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

1.1. APMI. Wsparcie zakładania nowych firm w obszarach inteligentnych specjalizacji, w szczególności w branży IT, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości i inne instytucje otoczenia biznesu.

- Oś priorytetowa WRPO 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
- Priorytet inwestycyjny 3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości

1.2. APMI. Promocja oraz wsparcie pomaturalnego oraz podyplomowego kształcenia zawodowego z zakresu IT, w tym absolwentów innych kierunków.

- Oś priorytetowa WRPO 8. Edukacja
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.
- Priorytet inwestycyjny 10.3. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

1.3. APMI. Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz promocja studiów z zakresu IT

- Oś priorytetowa WRPO 8. Edukacja
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.

- Priorytet inwestycyjny 10.3 bis. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Pierwszym celem projektu jest wzrost innowacyjności i konkurencyjności lokalnej gospodarki, poprzez stworzenie i wdrożenie programu wspierania inwestycji branży IT, w tym nowych pomysłów i młodych firm startujących w działalności biznesowej, a także promowanie innowacyjnej przedsiębiorczości w branży informatycznej. Drugim filarem projektu jest zwiększenie podaży wysoko wykwalifikowanych kadr branży IT na rynku pracy poprzez wzmocnienie potencjału edukacyjnego i poziomu kompetencji mieszkańców Metropolii Poznań w zakresie informatycznym: promocję i wsparcie kształcenia zawodowego absolwentów szkół średnich i wyższych w zakresie IT, zwiększanie kompetencji zawodowych absolwentów kierunków spoza IT oraz promocję edukacji w zakresie IT poprzez zwiększenie zainteresowania uczniów szkół ponadgimnazjalnych kształceniem informatycznym oraz uczniów szkół pomaturalnych studiami informatycznymi.

Uzasadnienie

1.1. APMI. Wsparcie zakładania nowych firm w obszarach inteligentnych specjalizacji, w szczególności w branży IT, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości i inne instytucje otoczenia biznesu.

Realizacja projektu wynika z potrzeby poprawy pozycji konkurencyjnej Metropolii Poznań na rynku IT. Poznań ma ogromny potencjał intelektualny związany z informatyką. Liczne poznańskie uczelnie, a przede wszystkim trzy renomowane placówki publiczne: Uniwersytet Adama Mickiewicza, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Ekonomiczny, kształcą w zakresie informatyki i technologii

informatycznych kilkuset studentów rocznie. Kadra naukowa i poziom nauczania informatyki w Poznaniu należy do najwyższych w Polsce. Według rankingu europejskich uczelni i instytutów badawczych, *Microsoft Academic Search*, utworzonego na podstawie liczby cytowań, w obszarze informatyki (*Computer Science*) najwyższą pozycję spośród polskich uczelni zajmuje Uniwersytet Warszawski (pozycja 208) a druga jest Politechnika Poznańska (pozycja 274) przed Politechniką Warszawską (332). Poznańscy studenci wielokrotnie wygrywali prestiżowe międzynarodowe konkursy informatyczne organizowane np. przez amerykańskie stowarzyszenie *IEEE Computer Society* i przez firmę Microsoft (konkurs *Imagine Cup*). Zajmowali regularnie wysokie miejsca w międzynarodowym konkursie w programowaniu zespołowym, organizowanym przez ACM, oraz w jego krajowych odpowiednikach. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS) stanowi unikatowe zaplecze informatyczne nie tylko w skali kraju, ale także w skali Europy. Stworzona przez prof. Jana Węglarza szkoła naukowa jest ceniona nie tylko w kraju, ale i za granicą, o czym świadczy m.in. złoty medal EURO (*Association of European Operational Research Societies*).

Niestety wyżej przedstawiony potencjał nie przekłada się na duże zewnętrzne inwestycje informatyczne i rozwój rodzimych firm informatycznych, w takim stopniu, jakiego można byłoby oczekiwać. Metropolia Poznań zbyt często przegrywa rywalizację z innymi aglomeracjami o lokalizację inwestycji dużych firm informatycznych. Liczba centrów usług BPO (*Business Process Outsourcing*) oraz centrów B&R korporacji zagranicznych plasuje Poznań dopiero na 6 miejscu, za Warszawą, Wrocławiem, Krakowem, Łodzią i Gdańskiem. Pod względem udziału podmiotów nowej gospodarki (*Advanced Producer Services*) Poznań zajmuje piąte miejsce w kraju (po Warszawie, Wrocławiu, Gdańsku i Krakowie). Pod względem liczby zatrudnionych w sektorze B&R Poznań lokuje się również poza pierwszą czwórką miast w Polsce. Jeśli ten trend będzie się pogłębiał, w Metropolii Poznań utrwałać się będzie struktura gospodarcza oparta na tradycyjnych, mniej innowacyjnych, gałęziach przemysłu i usług.

Niewystarczający jest także rozwój rodzimych firm informatycznych. Wciąż zbyt małe są nakłady na działalność badawczo-rozwojową i działalność innowacyjną w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw metropolii. Innowacyjność MŚP na tle firm dużych jest zdecydowanie mniejsza. Odsetek firm innowacyjnych w pierwszej

grupie wynosi 35% a w drugiej 72%. Szczęólnego znaczenia nabiera ten fakt w Metropolii Poznań, gdzie ponad 99 % podmiotów gospodarczych to firmy bardzo małe (zatrudniające mniej niż 10 pracowników) i małe (10-49 zatrudnionych). Szczęólnie ważna jest tu konieczność stworzenia odpowiednich warunków rozwoju podmiotów w pierwszym okresie ich działalności, kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku (aż 80% firm upada w pierwszym roku funkcjonowania).

Wspieranie branży informatycznej jest perspektywiczne i korzystne ekonomicznie. Płace są w niej stosunkowo wysokie, co powoduje, że 1 stanowisko pracy w tej branży generuje wiele stanowisk pracy w usługach i zwiększa popyt wewnętrzny, a tym samym jest istotnym elementem ekonomicznego rozwoju regionu. Branża ta jest bardzo przyjazna dla środowiska.

1.2. APMI. Promocja oraz wsparcie pomaturalnego oraz podyplomowego kształcenia zawodowego z zakresu IT, w tym absolwentów innych kierunków.

Z przeprowadzonych badań wynika, że zdecydowana większość Wielkopolan jest zadowolona ze swojego poziomu wykształcenia i nie planuje zdobycia nowych kwalifikacji oraz umiejętności. Szczęólnie osoby z wykształceniem średnim i niższym nie są skłonne do uzupełniania swoich kompetencji zawodowych. Różnice poziomu wykształcenia między osobami młodymi oraz w wieku 35 lat i więcej wskazują na lukę kompetencyjną, która pogłębia się wraz z wiekiem. W edukacji i szkoleniach bierze udział marginalna liczba mieszkańców powyżej 25 roku życia. Tymczasem niskie kwalifikacje są jedną z głównych przyczyn niepowodzenia w znalezieniu pracy. Dlatego tak istotny jest wzrost udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym. Przedsięwzięcia ukierunkowane będą na rozwój kompetencji kluczowych niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie i gospodarce opartej na wiedzy. Dotyczyć będą bowiem kompetencji informatycznych.

Wsparciem dla kształcenia podyplomowego w zakresie IT powinny być poznańskie szkoły wyższe. Metropolia Poznań ma ogromny potencjał akademicki związany z informatyką. Świadczą o tym rozwinięte kierunki studiów oraz wysoki ich poziom na tle kraju. Istotne jest doksztalcenie w zakresie IT absolwentów licznych kierunków studiów, które w swoich programach nie posiadały lub realizowały jedynie

znikoma ilość zajęć z zakresu informatyki i dziedzin pochodnych. Dotyczy to w szczególności kierunków humanistycznych, których absolwenci (np. studiów filologicznych) nie posiadają kompetencji informatycznych, często wymaganych przez pracodawców

Realizacja działań w ramach projektu przyczyni się do zwiększenia udziału osób w wieku aktywności zawodowej w kształceniu ustawicznym, podniesienia lub uzupełnienia kwalifikacji i kompetencji zgodnych z potrzebami rynku pracy, jednocześnie wpłynie na zwiększenie świadomości uczenia się przez całe życie, co w efekcie zwiększy szanse na zatrudnienie i pozostanie aktywnym na rynku pracy.

1.3. APMI. Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz promocja studiów z zakresu IT

W Metropolii Poznań nauczanie w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz integracja kształcenia z rzeczywistymi potrzebami i oczekiwaniami rynku pracy są wciąż na niezadowalającym poziomie. Pracodawcy negatywnie oceniają stopień przygotowania absolwentów szkół zarówno do podjęcia pracy, jak i rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej. Istnieje potrzeba zwiększenia liczby osób posiadających wykształcenie w zakresie technologii informatycznych. Obecnie odsetek absolwentów takich kierunków nie odpowiada realnym zapotrzebowaniom gospodarki opartej na wiedzy i lokalnego rynku pracy. Dane dotyczące liczba absolwentów kierunków informatycznych na 100 tys. mieszkańców sytuują województwo wielkopolskie (a tym samym Metropolię Poznań – zdecydowanie dominujący ośrodek akademicki regionu) na odległych miejscach w kraju. Interwencje podjęte w ramach tego projektu będą wpływać na zmniejszenie bezrobocia (szczególnie wśród osób młodych) i wzrost aktywności zawodowej.

Wybór ścieżki edukacyjno – zawodowej jest jedną z najważniejszych decyzji w życiu człowieka. Od trafnego dopasowania zdolności, zainteresowań, cech psychicznych oraz możliwości fizycznych człowieka do wykonywanego zawodu zależy powodzenie w życiu zawodowym i prywatnym. Współczesna edukacja powinna przekazywać masowo i skutecznie coraz więcej wiedzy i umiejętności, które ewoluują adekwatnie do wymogów postępu cywilizacyjnego. Celem preorientacji zawodowej uczniów szkół, prowadzonej w szkołach ponadgimnazjalnych w Metropolii Poznań jest skierowanie ich w stronę zainteresowania nowoczesnymi technologiami

informatycznymi. Młodzież powinna mieć informacje na temat możliwości dalszego kształcenia się, zdobycia kwalifikacji grup zawodowych związanych z IT oraz na temat potencjalnego rynku edukacji i pracy, zapotrzebowania na dane zawody na lokalnym i globalnym rynku pracy.

Orientacja zawodowa prowadzona w szkole powinna przygotować młodego człowieka do wyboru zawodu i przyszłej szkoły wyższej. Podjęcie przez szkołę obowiązku orientacji i poradnictwa zawodowego oznacza skierowanie uwagi młodego człowieka już w szkole gimnazjalnej na sprawy rozwoju społeczno – zawodowego. Promocję studiów informatycznych należy zacząć już od szkół średnich. Stan edukacji informatycznej w poznańskich szkołach średnich nie jest zadowalający. Pod względem liczby finalistów Olimpiady Informatycznej Poznań jest niemal na samym końcu rankingu miast wojewódzkich. W ciągu ostatnich dwóch lat było 196 finalistów Olimpiady Informatycznej, w tym 36 z Warszawy, 27 z Krakowa, 17 z Białegostoku, 16 z Wrocławia, 11 z Bydgoszczy i tylko 2 z Poznania.

Wzrost wiedzy uczniów na temat rynku pracy i dostępnych/pożądanych zawodów, mógłby przyczynić się do wzrostu zainteresowania dziedziną IT i wyborem dalszej edukacji w szkołach kształcących w tym zakresie. Projekt promujący kształcenie i studia informatyczne w Poznaniu powinien zaowocować rozwojem rynku pracy zwiększeniem atrakcyjności tego obszaru jako miejsca inwestycji informatycznych.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 6.3. Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, cel operacyjny 6.4. Rozbudowa instytucji otoczenia biznesu, cel operacyjny 6.5. Tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce, cel operacyjny 7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji, cel operacyjny 7.6. Rozwój kształcenia ustawicznego) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 3.2. Powiązania i transfer technologii, program 3.4. Współpraca systemu edukacji z gospodarką).

Działania w ramach projektu

1.1. APMI. Wsparcie zakładania nowych firm w obszarach inteligentnych specjalizacji, w szczególności w branży IT, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości i inne instytucje otoczenia biznesu.

Wsparcie obejmować będzie start-up'y, firmy lub organizacje tworzone w celu poszukiwania modelu biznesowego, który gwarantowałby jej rozwój. Szczególnie będą to firmy w fazie rozwojowej i aktywnie poszukujące nisz i nowych rynków. Przedsiębiorstwa start-up powinny powstawać w branży IT i być powiązane z nowymi technologiami. Program wsparcia obejmować będzie: wsparcie projektowe i biznesowe (mentoring), świadczenia reklamowe, wsparcie technologiczne (*know-how*, infrastruktura), wsparcie backoffice'owe (kwestie prawne, księgowe) oraz umożliwianie kontaktów z inwestorami i odbiorcami usług IT. Celem projektu jest również promowanie innowacyjnej przedsiębiorczości w branży informatycznej.

1.2. APMI. Promocja oraz wsparcie pomaturalnego oraz podyplomowego kształcenia zawodowego z zakresu IT, w tym absolwentów innych kierunków.

- Tworzenie warunków, promocja i wsparcie kształcenia zawodowego w zakresie IT dla absolwentów szkół średnich.
- Tworzenie warunków, promocja i wsparcie kształcenia w zakresie IT dla absolwentów szkół wyższych
- Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych placówek prowadzących kształcenie zawodowe

1.3. APMI. Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz promocja studiów z zakresu IT

- Poradnictwo edukacyjno-zawodowe ukierunkowane na kształtowanie umiejętności wyboru dalszej ścieżki kształcenia w oparciu o informacje uzyskane z bieżącego monitoringu rynku pracy.
- Rozwijanie sieci współpracy między szkołami a przedsiębiorcami.

- Tworzenie warunków do kształcenia zawodu poprzez zwiększenie liczby godzin praktyczno-technicznych, rozwój zajęć pozalekcyjnych, uatrakcyjnienie lekcji.
- Włączanie do zajęć lekcyjnych specjalistów z dziedziny doradztwa pracy, zapraszanie przedstawicieli firm w celu przybliżenia uczniom ich pracy.
- Promocja studiów IT m.in. poprzez organizację konkursów, konferencji.

Projekty komplementarne

- Wsparcie nauczania matematyki i informatyki w szkołach ponadgimnazjalnych oraz preorientacja zawodowa uczniów w kierunku inteligentnych specjalizacji (WRPO).
- Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych w kierunku inteligentnych specjalizacji (WRPO).

Beneficjenci

- przedsiębiorcy,
- instytucje otoczenia biznesu (agencje rozwoju regionalnego, centra wspierania biznesu, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, instytuty badawczo-rozwojowe, ośrodki innowacji i technologii, ośrodki wspierania przedsiębiorczości),
- placówki oświatowe i jednostki organizacyjne oświaty,
- uczelnie wyższe prowadzące studia podyplomowe w zakresie IT.

Wskaźniki produktu

- Liczba wspieranych inkubatorów przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu [szt.] **(1.1)**
- Liczba osób objętych programem [szt.] **(1.2, 1.3)**

Wskaźniki rezultatu

- Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu [szt.] **(1.1)**
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [szt.] **(1.2, 1.3)**

Finansowanie

1.1. Całość projektu: 2,824 mln Euro, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **2,400 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **0,424 mln Euro**

1.2. Całość projektu: 8,235 mln Euro, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFS (85%): **7,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **1,235 mln Euro**

1.3. Całość projektu: 2,353 mln Euro, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFS (85%): **2,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **0,353 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb wyboru projektów

Projekt 2. Metropolitalny system promocji gospodarczej

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
- Priorytet inwestycyjny 3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Celem projektu jest wspólne dla wszystkich samorządów pozyskiwanie inwestorów dla metropolii, co ma przyczynić się do wzmocnienia potencjału gospodarczego tego obszaru. Stworzona zostanie zbiorcza oferta inwestycyjna, umożliwiająca

przedsiębiorcom orientację w istniejącym zapleczu infrastrukturalnym i zasobach siły roboczej pod kątem możliwości lokalizacji i rozwoju działalności gospodarczej. Udostępnienie informacji przedsiębiorcom o aktywności lokalnych podmiotów otoczenia biznesu, identyfikacja i propagowanie korzyści promocyjnych inwestorów i lokalnych przedsiębiorstw. Długofalowym celem projektu jest lepsze wykorzystanie potencjału ekonomicznego i społecznego obszaru funkcjonalnego – miasta metropolitalnego wraz z gminami tworzącymi Metropolię Poznań w oparciu o szczegółową wiedzę zdobytą w trakcie realizacji projektu o posiadanych zasobach i zapotrzebowaniu ze strony gospodarki. W szczególności ma to prowadzić do lepszego zarządzania rynkiem pracy (ukierunkowanie działań instytucji rynku pracy) i działań oświatowo-edukacyjnych, aby odpowiedzieć na potrzeby dynamicznie zmieniającej się sytuacji gospodarczej, kreować rozwój gospodarki opartej na wiedzy i zapobiegać wykluczeniu z rynku pracy.

Uzasadnienie

Realizacja projektu wynika z potrzeby zwiększenia konkurencyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego Poznania. Na tle innych obszarów w kraju gospodarka w Poznaniu oraz w otaczających gminach po przemianach ustrojowych dobrze przystosowała się do nowych uwarunkowań gospodarczych. W następnych latach obszar ten przeżywał szybki wzrost gospodarczy, którego przejawem jest znaczny rozwój wielu rodzimych przedsiębiorstw, liczne inwestycje zagraniczne oraz bardzo niski w skali kraju poziom bezrobocia. W latach 90-tych i pierwszej połowie lat 2000-ych Poznań zajmował niekwestionowaną 2 pozycję pod względem inwestycji zagranicznych. W ostatnich 10 latach więcej inwestorów przyciągały już aglomeracje Wrocławia, Krakowa i Trójmiasta. W rankingu "Atrakcyjność inwestycyjna województw " opracowywanym corocznie przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową podregion poznański mieści się co prawda w klasie najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie zajmując jednak pozycje odpowiednio siódmą, szóstą i trzecią

Za jedną z przyczyn tego zjawiska uznaje się wzajemną konkurencję samorządów w metropolii o mieszkańców i inwestorów. Widoczny jest brak harmonizacji na rzecz wspierania konkurencyjności gospodarczej całego jej obszaru.

Niewystarczająco rozwinięty jest system pozyskiwania i udostępniania kompleksowej informacji o terenach inwestycyjnych, polityce podatkowej, warunkach dla obsługi inwestorów. Brak zbiorczej oferty inwestycyjnej dla całej Metropolii Poznań oraz komunikacji w tym zakresie między jednostkami samorządu terytorialnego. Wzrost kosztów promocji i konkurencyjny charakter działań podejmowanych na terenie miasta i w gminach obszaru funkcjonalnego spowodowały ograniczenia rozwojowe w napływie inwestycji, w tym zagranicznych. Są one szczególnie widoczne w porównaniach międzynarodowych, gdzie dostrzega się rosnące znaczenie dużych i wszechstronnie rozwiniętych obszarów metropolitalnych w zglobalizowanej gospodarce.

Zwiększenie konkurencyjności obszaru Metropolii Poznań jako lokalizacji inwestycji można osiągnąć dzięki spodziewanemu efektowi synergii łącząc potencjały gmin obszaru funkcjonalnego, zarówno w zakresie zasobów niezbędnych dla inwestorów, jak i w zakresie potencjału instytucjonalnego – obsługi inwestorów. Szczegółowa identyfikacja zasobów gmin (tereny inwestycyjne, powierzchnia biurowa, infrastruktura techniczna, kadry, otoczenie biznesu) pozwoli lepiej odpowiedzieć na potrzeby inwestorów i lepiej zarządzać zasobami w kontekście rozwoju inwestycji. Szczególnie istotnym czynnikiem wyboru lokalizacji inwestycji jest potencjał kadrowy, dlatego rynek pracy jest szczególnie ważnym elementem projektu. Zgromadzone wiedza na temat istniejących zasobów rynku pracy z jednej strony oraz zapotrzebowania inwestorów z drugiej strony i pozwoli sformułować rekomendacje dla instytucji rynku pracy (np. potrzeby w zakresie edukacji zawodowej). W wyniku wspólnej realizacji projektu w ramach ustanowionego partnerstwa zwiększy się stopień koordynacji działań w zakresie przyciągania i obsługi inwestorów co w konsekwencji doprowadzi do zwiększenia konkurencyjności obszaru metropolitalnego i większej efektywności w przyciąganiu inwestycji strategicznych.

Z dotychczas prowadzonych prac nad identyfikacją inteligentnych specjalizacji w Wielkopolsce wynika, że na obszarze funkcjonalnym Poznania do tego typu działalności należą: przetwórstwo spożywcze, biotechnologia, informatyka (komputery i zautomatyzowane systemy dla biznesu, produkcja komputerów i elektroniki, działalność telekomunikacyjna i informatyczna), produkcja i naprawa maszyn, produkcja mebli, transport i gospodarka magazynowa oraz produkcja

samochodów i sprzętu transportowego. Szczególnie te dziedziny wymagają wzmocnienia marketingowego i promocji lokalnych firm.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 3.1. Harmonizacja wspierania gospodarki).

Działania w ramach projektu

- Metropolitalny Magnes Inwestycyjny. Budowa systemu promocji inwestycji na obszarze funkcjonalnym Poznania. Działanie to obejmuje: opracowanie strategii pozyskiwania inwestorów dla Metropolii Poznań, analizy rynku pracy i badania zapotrzebowań inwestorów, stworzenie standardów obsługi inwestorów i sieci powiązań instytucjonalnych w całym obszarze funkcjonalnym miasta oraz dystrybucję materiałów promujących gospodarkę metropolii,
- Smart Metropolis. Promocja inteligentnych specjalizacji. Działanie to obejmuje budowę systemu promocji branż i firm zidentyfikowanych jako kluczowych dla Metropolii Poznań, wskazanych w Wielkopolskiej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (w przygotowaniu).

Projekty komplementarne

- Uzbrojenie w media terenów inwestycyjnych dla MŚP (WRPO)

Beneficjenci

- przedsiębiorcy
- sieci przedsiębiorstw, w tym klastry
- instytucje otoczenia biznesu
- organizacje pozarządowe
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki oraz jednostki organizacyjne

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym [szt.]
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **4,706 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **4,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **0,706 mln Euro**

Rodzaj naboru

Metropolitalny Magnes Inwestycyjny: tryb pozakonkursowy z uwagi na indywidualny i zintegrowany w skali Metropolii charakter projektu

Smart Metropolis: konkursowy tryb wyboru projektów

Projekt 3. Metropolitalny system informacji oraz promocji i turystycznej

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
- Priorytet inwestycyjny 3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Integracja systemu informacji i promocji turystycznej w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania poprzez system monitoringu i oceny rozwoju funkcji turystycznej, rozwój centrów informacji turystycznej i kulturalnej oraz tworzenie wyprofilowanych produktów turystycznych w zakresie turystyki biznesowej, aktywnej i kulturowej.

Uzasadnienie

Według oficjalnych statystyk GUS miejski obszar funkcjonalny Poznania odwiedza rocznie ponad 800 tys. turystów korzystających z noclegów (w tym 7,5% turystów zagranicznych). Bardzo ważnym odbiorcą usług turystycznych i kulturalnych są jednak także sami mieszkańcy metropolii, w myśl hasła „Bądź turystą we własnym mieście!”. Wszystkie jednostki samorządowe na obszarze objętym ZIT podejmują działania w zakresie rozwoju turystyki, jednak stosowane metody oraz stopień koordynacji przedsięwzięć są bardzo zróżnicowane. Istotną rolę odgrywa współpraca samorządów i sektora prywatnego w ramach Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej (PLOT), jednak wiele dotychczasowych działań charakteryzuje się na ogół ograniczeniem terytorialnym, a przez to brakiem integralności i uporządkowania w skali całego obszaru. Stoi to w sprzeczności z zachowaniami mieszkańców oraz

odwiedzających, którzy traktują Poznań wraz z okolicami jako spójny obszar turystyczny i rekreacyjny. Problemem jest także niedostatek lub rozproszenie informacji z zakresu działalności turystycznej, zarówno po stronie zarządzających, jak i samych turystów, co z jednej strony utrudnia podejmowanie skutecznych decyzji strategicznych, a z drugiej nie pozwala wyeksponować pełnego wachlarza turystycznych atrakcji. Mimo dużego potencjału turystycznego głównym problemem miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania jest brak uporządkowania walorów turystycznych w pakiety produktowe. Połączenie zestawu atrakcji, usług i infrastruktury oferowanych w przestrzeni miejskiej z możliwościami aktywności turystycznej w terenach podmiejskich stanowi podstawę do tworzenia pełnych terytorialnych produktów turystycznych i rekreacyjnych, powstających „wokół” atrakcji i motywów wypoczynku.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu, cel operacyjny 9.2. Budowa wizerunku województwa i jego promocja) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 4.3. Metropolitalna oferta turystyczna).

Działania w ramach projektu

- Rozbudowa zintegrowanego systemu monitoringu i oceny rozwoju funkcji turystycznej w Metropolii Poznań.

Projekt zakłada udoskonalanie Poznańskiego Barometru Turystycznego – platformy informacyjnej, czyli narzędzia umożliwiającego gromadzenie, przetwarzanie, syntetyzację i udostępnianie szerokiego zakresu danych statystycznych i informacji dotyczących wszelkich przejawów działalności turystycznej. W ramach udoskonalania systemu koniecznym jest wprowadzenie modułu badań marketingowych w postaci cyklicznych badań ruchu turystycznego, w celu uzyskania informacji, których nie można uzyskać poprzez istniejący moduł zintegrowanych baz danych. Informacje uzyskane za

pośrednictwem badań marketingowych są kluczowe dla rozwoju turystyki na szczeblu metropolii, koncentrują się bowiem na dogłębnym rozpoznaniu obsługiwanych segmentów rynkowych oraz ocenie jakościowej oferty turystycznej Poznania i terenów przyległych. Planuje się przeprowadzanie badań w odniesieniu do całego rynku turystów lub wybranych segmentów docelowych, w zależności od przyjętych priorytetów rozwojowych i potrzeb marketingowych. Badania będą projektowane zgodnie z metodologią badań marketingowych oraz statystyką UNWTO i skonstruowane w taki sposób, aby zapewnić reprezentatywność próby. Powtarzalność badań umożliwi przeprowadzanie analizy zmian badanych zjawisk w czasie oraz badanie przyczyn tych zmian oraz wzajemnych zależności pomiędzy badanymi zjawiskami. Dodatkowo planuje się wprowadzenie modułu analiz statystycznych i marketingowych. W efekcie badania pozwolą na uzyskanie rzetelnej informacji na temat realnej wielkości i struktury ruchu turystycznego oraz potencjału turystycznego metropolii oraz dokonanie segmentacji rynku turystycznego umożliwiającej planowanie skutecznych kampanii promocyjno-informacyjnych skierowanych do wybranych grup odbiorców.

- Wsparcie, rozwój i integracja centrów informacji turystycznej i kulturalnej Metropolii Poznań.

Stworzenie systemu, który zapewnia łatwy dostęp do informacji turystycznej w dowolnym miejscu i czasie. Składa się on z takich elementów jak:

- metropolitalny system punktów informacji turystycznej,
- nowoczesny portal internetowy,
- system turystycznej identyfikacji przestrzennej (drogowskazy, tablice orientacji przestrzennej z mapami, tablice informujące o atrakcjach).

Zintegrowana sieć punktów informacji turystycznej winna być wytyczona w oparciu o istniejące punkty, ale zakładać także tworzenie nowych placówek wokół miejsc o znaczeniu turystycznym – w pobliżu atrakcji turystycznych, centrów komunikacyjnych, rynków, deptaków, dworców czy punktów handlowych i gastronomicznych. Należy zakładać dywersyfikację kanałów dystrybucji informacji turystycznej w zależności od zidentyfikowanych potrzeb turysty, w tym tworzenie i rozbudowę o nowe funkcjonalności portali internetowych i innych systemów teleinformatycznych.

- Tworzenie i promocja wyprofilowanych produktów turystycznych, w tym zintegrowanego produktu turystyki biznesowej oraz zintegrowanego produktu turystyki aktywnej i kulturowej Metropolii Poznań.

Celem działania jest podniesienie konkurencyjności produktu turystyki biznesowej, aktywnej i kulturowej Metropolii Poznań w wymiarze międzynarodowym poprzez uporządkowanie istniejącej oferty w pakiety produktowe, wspieranie i współtworzenie markowych produktów turystycznych, zintegrowaną promocję i akwizycję na szczeblu metropolitalnym oraz rozwój infrastruktury.

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego
- związki i stowarzyszenia JST
- przedsiębiorcy
- podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym

Wskaźniki produktu

- Liczba zintegrowanych centrów i punktów „it” [szt.]
- Liczba metropolitalnych pakietów turystycznych [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób korzystających z usług systemu „it”, metropolitalnego portalu turystycznego oraz powiązanych aplikacji [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **4,118 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **3,500 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **0,618 mln Euro**

Rodzaj naboru

Tryb pozakonkursowy poprzez istniejącą platformę współpracy metropolitalnej w zakresie wspierania rozwoju turystyki – Poznańską Lokalną Organizację Turystyczną (PLOT)

Projekt 4. Ochrona i modernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej.

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 4. Środowisko.
- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.
- Priorytet inwestycyjny 6.3. Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT.

Cel projektu

Celem projektu jest ochrona i wsparcie dziedzictwa kulturowego poprzez przebudowę, modernizację i adaptację zabytków oraz innych obiektów o wartościach historycznych w celu zwiększenia potencjału rozwoju lokalnego, kreacji miejsc integracji społecznej w przestrzeni publicznej oraz poprawy atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Uzasadnienie

W przestrzeni miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania istnieją cenne zasoby dziedzictwa historyczno-kulturowego. Ich specyfika i wyjątkowość powinny zostać uznane za ważny potencjał rozwojowy. Istotną przesłanką podjęcia działań jest również potrzeba wzmocnienia identyfikacji lokalnych społeczności z miejscem zamieszkania, w którym szanuje się i podkreśla walory kulturowe jako ważny i wymierny potencjał rozwoju lokalnego. Wsparcie powinno zostać więc skierowane na inwestycje związane z ochroną dziedzictwa kulturowego poprzez przebudowę, modernizację i adaptację obiektów zabytkowych i innych wartościowych form historycznych w przestrzeni miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Działania te przyczynią się do rozwoju lokalnej gospodarki, tworzenia miejsc pracy, integracji społecznej, przez co pozytywnie wpłyną na jakość życia.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji, cel operacyjny 5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 1.2. Poprawa standardów planistycznych, urbanistycznych i architektonicznych, program 1.3. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego).

Działania w ramach projektu

Przebudowa, modernizacja i adaptacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej

Projekty komplementarne

- Modernizacja obiektów dworcowych i pokolejowych w województwie wielkopolskim (WRPO)

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i jednostki organizacyjne oraz komunalne osoby prawne

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów objętych wsparciem [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w obiektach objętych wsparciem [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **7,059 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **6,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **1,059 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb naboru projektów

Projekt 5. Poznańska Kolej Metropolitalna (PKM) - integracja systemu transportu publicznego wokół transportu szynowego w obszarze funkcjonalnym Poznania. Węzły integracji - budowa funkcjonalnych punktów przesiadkowych.

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 3. Energia.
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.
- Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich obszarów rodzajów terytoriów, w szczególności w obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Wymiar terytorialny

Obszar zostanie wskazany w ramach projektu „Masterplan dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej” (projekt finansowany z funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych – planowane ukończenie zadania „opracowanie koncepcji zintegrowanego transportu publicznego w oparciu o linie Poznańskiego Węzła Kolejowego z wydzieleniem ruchu metropolitalnego”: sierpień 2014 r.)

Cel projektu

Celem projektu jest stworzenie systemu transportu publicznego, którego podstawą ma być integracja wszystkich form przemieszczania się w obszarze funkcjonalnym Poznania. Szczególną rolę w tym względzie odgrywać będzie Poznańska Kolej Metropolitalna, stanowiąca podstawowy element transportu zbiorowego w metropolii. Stworzenie zintegrowanego systemu transportu publicznego skłaniać będzie mieszkańców i osoby przyjezdne do korzystania z komunikacji publicznej, która stanie się szybka, niezawodna i atrakcyjna cenowo. Kluczową częścią projektu jest budowa ok. 60 punktów przesiadkowych (w tym ok. 10 w Poznaniu), które będą integrować różne formy transportu publicznego i indywidualnego, w szczególności komunikację kolejową, tramwajową i autobusową. Pozwoli to na poprawę

dostępności transportu publicznego dla wielu mieszkańców miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, skrócenie czasu dojazdów do pracy, szkół i placówek usługowych w tym obszarze oraz wpłynie na redukcję zatłoczenia komunikacyjnego, szczególnie w mieście Poznaniu i jego bezpośrednim otoczeniu, co przełoży się także na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Uzasadnienie

Realizacja projektu wynika z potrzeby poprawy funkcjonowania transportu publicznego w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania. Podróżowanie po nim staje się coraz trudniejsze, głównie z uwagi na coraz większe zatłoczenie komunikacyjne. Jedynym rozwiązaniem tego problemu wydaje się być doprowadzenie do zwiększenia udziału transportu zbiorowego w realizacji codziennych podróży mieszkańców metropolii. Dotyczy to zarówno miasta Poznania, jak i terenów położonych w jego obszarze oddziaływania. Według badań przeprowadzonych przez CBM (2009) oraz Bula (2013), własny samochód jest jedynym środkiem transportu dla 60% osób mieszkających w powiecie poznańskim. Wpływ na ten wynik ma słaby dostęp do komunikacji publicznej w gminach podmiejskich oraz wysoki stopień dezintegracji systemów transportu zbiorowego. Obok braku wspólnego biletu problemem jest także brak harmonizacji rozkładów jazdy oraz niedostateczna liczba zintegrowanych węzłów przesiadkowych umożliwiających szybką zmianę środka transportu. W wyniku tych niedogodności wiele osób wybiera podróż własnym samochodem, tylko w trakcie szczytu porannego do miasta wjeżdża ponad 40 tys. pojazdów (Rychlewski, Bul, 2012).

Potrzeba rozwiązania problemów komunikacyjnych znalazła swoje odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych i planistycznych. Zgodnie z zapisami Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 „w celu ograniczenia uciążliwości wywołanych przez konieczność przemieszczania się należy wspierać projekty dotyczące unowocześnienia, modernizacji infrastruktury transportu zbiorowego, uzupełnienia istniejących linii komunikacji zbiorowej łącznie z wyposażeniem w nowy, przyjazny dla środowiska tabor i inną infrastrukturę. Istotne znaczenie mogą mieć działania z zakresu integracji różnych form transportu zbiorowego funkcjonujących na terenach miejskich i podmiejskich. W celu ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także bezpieczeństwa

i podwyższenia jakości środowiska życia, wsparcie uzyskać powinny również systemy zarządzania ruchem oraz działania mające za zadanie zmniejszenie zatłoczenia miast i ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast jak budowa parkingów "park&ride" i "bike&ride", zintegrowanych centrów przesiadkowych, czy wspólny bilet."

Aby powyższe zapisy zostały zrealizowane w ramach projektu planuje się utworzenie 60 zintegrowanych węzłów przesiadkowych, które umożliwią szybką zmianę środka transportu, a przez to poprawią dostępność i spójność obszaru. Działanie to jest bezpośrednio powiązane z projektem Poznańskiej Kolei Metropolitalnej. Kolej metropolitalna ma stać się podstawowym środkiem transportu w centralnej części województwa wielkopolskiego.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 1.5. Rozwój transportu zbiorowego) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 2.2. Kolej Metropolitalna, program 2.3. Zintegrowany transport publiczny).

Działania w ramach projektu

- Budowa około 60 punktów przesiadkowych w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania, w tym około 10 w Poznaniu.

Podstawą sukcesu działania musi być stworzenie punktów przesiadkowych integrujących transport publiczny. Punkty takie powinny integrować komunikację szynową (kolejową lub tramwajową) oraz autobusową. Z tego też względu węzły należy projektować w okolicach stacji i przystanków kolejowych oraz pętli lub przystanków tramwajowych. Niezbędnym warunkiem realizacji działania jest przejęcie własności obiektów dworcowych oraz terenów przyległych przez gminy. W ramach punktów przesiadkowych powinno się uwzględnić w planach (szczególnie w miejscowościach poza Poznaniem) nowoczesne systemy parkingowe i postojowe, typu park&ride, bike&ride oraz kiss&ride. Wraz z węzłami powstaną drogi dojazdowe do nich oraz parkingi. Powstanie tych węzłów poprawi spójność i dostępność obszaru, szczególnie w relacjach z Poznaniem.

Projekty komplementarne

- Zakup i modernizacja taboru dla potrzeb regionalnego i metropolitalnego ruchu kolejowego (WRPO).
- Organizacja i promocja Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (WRPO).
- Zakup ekologicznych autobusów (WRPO).
- Rozbudowa Poznańskiego Węzła Kolejowego dla potrzeb ruchu metropolitalnego (PO IŚ).
- Modernizacja obiektów dworcowych i pokolejowych w województwie wielkopolskim (WRPO).
- Odnowa infrastruktury szynowego transportu publicznego Miasta Poznania (PO IŚ).

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i jednostki organizacyjne oraz komunalne osoby prawne

Wskaźniki produktu/ rezultatu

- Liczba utworzonych i przebudowanych punktów przesiadkowych [szt.]
- Liczba wybudowanych obiektów "park&ride" [szt.]
- Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "park&ride" [szt.]

Wskaźniki produktu/ rezultatu

- Liczba osób korzystających z utworzonych i przebudowanych punktów przesiadkowych [szt.]
- Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "park&ride" [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **128,235 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **109,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **19,824 mln Euro**

Rodzaj naboru

W systemie dotacyjnym tryb pozakonkursowy – w oparciu o „Masterplan dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej”

Projekt 6. Integracja sieci dróg zarządzanych przez samorząd z drogami S5 i S11 oraz z autostradą A2

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 5. Transport.
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
- Priorytet inwestycyjny 7.2. Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT.

Cel projektu

Celem projektu jest poprawa funkcjonowania transportu drogowego w obszarze funkcjonalnym Poznania. Powinno się go osiągnąć poprzez budowę, przebudowę i modernizację sieci drogowej, w taki sposób, aby wzmacniała ona powiązania jednostek wewnątrz obszaru funkcjonalnego umożliwiając połączenie ich z główną siecią drogową regionu. Rozbudowa sieci drogowej zapewni lepszą spójność obszaru oraz poprawi jego dostępność. Wpłynie także na wzrost konkurencyjności całej metropolii poprzez wzmocnienie funkcji transportowych. Odpowiednia infrastruktura drogowa zapewni dobrą dostępność czasową i ekonomiczną wszystkich miejsc w obszarze funkcjonalnym Poznania, co przyczyni się do zrównoważonego rozwoju całej metropolii.

Uzasadnienie

Uzasadnieniem realizacji projektu jest potrzeba poprawy dostępności części terenów wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego poprzez połączenie ich z krajowym i europejskim systemem komunikacji drogowej. Jest to niezwykle ważne działanie gdyż zgodnie z zapisami WRPO 2014-2020 *„przyczyni się ono do zmniejszenia różnic wewnątrzregionalnych, silnie zaznaczających się w przestrzeni Wielkopolski. Pozwoli na zmniejszenie skali marginalizacji poszczególnych części regionu oraz*

grup mieszkańców. Zwiększy atrakcyjność ośrodków miejskich, jako miejsc rozwoju działalności gospodarczej i stworzy warunki dla zwiększenia mobilności mieszkańców. Będzie także mieć wpływ na wzrost konkurencyjności, zwiększenie możliwości inwestowania oraz przyczyni się do tworzenia miejsc pracy. Podniesie także poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz mieszkańców miejscowości, których zostaną zrealizowane obwodnice i obejścia drogowe.”

Podstawowym zadaniem projektu jest wzmocnienie powiązań komunikacyjnych obszarów zlokalizowanych na obrzeżach metropolii z obszarem węzłowym i włączenie ich w ten sposób w metropolitalny układ powiązań transportowych z systemem krajowym i europejskim. Powinno to wpłynąć na wzmocnienie szans rozwojowych obszarów peryferyjnych metropolii. Realizacja projektu jest bardzo ważna w kontekście tworzenia metropolitalnego węzła transportowego. Stworzenie takiego węzła stanowi podstawę konkurencyjności metropolii jako całości. W ramach niniejszego projektu zakłada się budowę, przebudowę lub modernizację dróg wiążących metropolitalny układ transportowy oraz umożliwiających szybki dojazd do sieci dróg ekspresowych i autostrad. Jest to zadanie bardzo istotne z uwagi na wzrastające potrzeby mobilności w obszarze funkcjonalnym Poznania. Według badań przeprowadzonych w ramach tworzenia Planu Transportowego Aglomeracji Poznańskiej (2014) w powiecie poznańskim do roku 2025 nastąpi 17% wzrost zapotrzebowania na przewozy. Zdecydowana większość przemieszczeń poza miastem nadal odbywać się będzie przy wykorzystaniu samochodu, dlatego też należy rozwijać sieć drogową na obszarze metropolii.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 2.1. Metropolitalny wielofunkcyjny węzeł transportowy).

Działania w ramach projektu

Do realizacji wybrana zostanie budowa i przebudowa najważniejszych dróg zarządzanych przez gminy i powiaty na obszarze objętym ZIT, na których natężenie ruchu w ostatnich latach wyraźnie wzrosło, z uwagi na powstanie nowych dróg ekspresowych.

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne

Wskaźniki produktu

- Całkowita długość wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km]

Wskaźniki rezultatu

- Liczba ludności w miejscowościach o polepszonej dostępności do infrastruktury TEN-T [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **29,412 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **25,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **4,412 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb wyboru projektów

Projekt 7. Metropolitalny system ścieżek rowerowych

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 3. Energia.
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.
- Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich obszarów rodzajów terytoriów, w szczególności w obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT.

Cel projektu

Celem projektu jest poprawa stanu oraz rozbudowa dróg rowerowych co pozwoli na stworzenie spójnego systemu infrastruktury rowerowej, cechującego się wysoką jakością oraz zapewniającego dostępność rowerem wszystkich potencjalnych źródeł i celów podróży. Rezultatem działania będzie także zwiększenie udziału podróży wykonywanych rowerem w ramach wszystkich przemieszczeń na obszarze objętym projektem oraz poprawa bezpieczeństwa i komfortu jazdy. Rower stanie się alternatywą dla przemieszczeń wykonywanych samochodem na krótszych dystansach (do 5 km), co będzie miało swoje przełożenie na redukcję emisji zanieczyszczeń do środowiska. Z uwagi na bogate dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodnicze metropolię cechuje duży potencjał rozwoju turystyki, szczególnie turystyki aktywnej. Rozbudowa sieci dróg i ścieżek rowerowych przyczyni się do rozwoju turystyki na obszarze funkcjonalnym Poznania i wpłynie na poprawę aktywności i stanu zdrowia mieszkańców.

Uzasadnienie

Z uwagi na rosnącą kongestię komunikacyjną wzrastają koszty podróży przez co jakość życia mieszkańców obniża się. W celu ograniczenia tych negatywnych skutków należy szukać nowych sposobów przemieszczania się, które zapewnią zaspokojenie potrzeb mobilności osób zamieszkujących obszary zurbanizowane.

Powinno się przy tym działać na rzecz redukcji emisji szkodliwych substancji do środowiska przyrodniczego, które są pochodną przede wszystkim ruchu samochodowego. Jak wskazano w projekcie Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 *„poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest szczególnym problemem regionu. Zanieczyszczenie powietrza na obszarach zurbanizowanych wynika głównie ze spalania paliw stałych powodujących niską emisję, a także z nadmiernego zatłoczenia miast, związanym z uprzywilejowaniem komunikacji indywidualnej, samochodowej, często kosztem transportu publicznego jak i innych form komunikacji. Pojazdy samochodowe często będące w wysokim stopniu zużycia technicznego, są najmniej efektywne i kumulują emisję niewspółmiernie wyższą niż transport publiczny, rowerowy jak i pojazdy o nowszej konstrukcji.”*

Jednostki wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego Poznania cechuje bardzo zróżnicowany stan infrastruktury rowerowej. Według wyników badań przedstawionych w Planie Transportowym Aglomeracji Poznańskiej (2014) obecnie co 20 podróży w aglomeracji odbywa się przy wykorzystaniu roweru. Przemieszczenia rowerem częściej mają miejsce na obszarze podmiejskim (5,3% wszystkich podróży), z kolei w Poznaniu ruch rowerowy stanowi 4% przemieszczeń. Średnia gęstość sieci dróg i ścieżek rowerowych w metropolii wynosi 14 km / 100 km², przy czym największa cechuje gminy: Puszczykowo, Poznań i Luboń (powyżej 40 km/ 100 km²), a najniższa gminy: Kostrzyn, Kleszczewo, Czerwonak i Oborniki (poniżej 3 km/ 100 km²). Powyższe dane wskazują na konieczność rozbudowy sieci, co powinno przełożyć się na poprawę spójności obszaru i przyczynić do częstszego wykorzystywania roweru jako środka transportu.

Realizacja projektu oprócz zwiększenia udziału podróży rowerem w strukturze przemieszczeń powinna także przyczynić się do rozwoju turystyki rowerowej w metropolii. Miejski obszar funkcjonalny Poznania posiada dobre potencjalne warunki do rozwoju ruchu rowerowego. Kliny zieleni umożliwiają rozwój szlaków prowadzących z centrum Poznania do miejscowości podmiejskich i atrakcji turystycznych. Ruch rowerowy na wskazanym obszarze stale wzrasta, jednak konieczne są dalsze działania na rzecz jego rozwoju. Przewidziane w projekcie konkretne działania i programy mają przyczynić się do stworzenia spójnego systemu dróg rowerowych poprzez poprawę infrastruktury rowerowej.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 2.4. Infrastruktura i ruch rowerowy).

Działania w ramach projektu

- Wartostrada pieszo – rowerowa.

Przedsięwzięcie Wartostrada pieszo - rowerowa polega na budowie układu pieszo-jezdnego (dróg pieszych i rowerowych) w dolinie rzeki Warty na terenie zalewowym i na wałach wraz z układem ścieżek do komunikacji poprzecznej. Obejmuje ono swoim zasięgiem część doliny Warty w granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Trasa zapewni swobodne i bezkolizyjne przemieszczanie się rowerzystom wzdłuż rzeki Warty. Docelowo Wartostrada ma przebiegać wzdłuż obu brzegów Warty przez co stanie się najważniejszym szlakiem rowerowym metropolii w relacji północ – południe.

- Ścieżki rowerowe na obszarze funkcjonalnym Poznania.

Budowa ścieżek rowerowych na obszarze funkcjonalnym Poznania ma na celu zwiększenie dostępności rowerem potencjalnych źródeł i celów podróży. Aktualnie w samym Poznaniu łączna długość ścieżek rowerowych wynosi 121 km, co stanowi około 12% sieci ulic miejskich (dane z roku 2012). Pozostałe gminy metropolii cechuje bardzo zróżnicowany stan infrastruktury rowerowej. W ramach projektu powstaną drogi, które połączą dotychczas istniejące odcinki, co sprawi, że powstanie spójna sieć dróg rowerowych na obszarze funkcjonalnym miasta. Istotnym elementem działania będzie budowa ścieżek prowadzących do stacji kolejowych – węzłów przesiadkowych. Poprawie ulegnie też jakość powstających ścieżek i dróg. Efektem realizacji działania będzie zwiększenie liczby osób korzystających z rowerów w codziennych dojazdach do pracy i szkół oraz rozwój turystyki rowerowej w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania.

Projekty komplementarne

- Rozwój systemu wypożyczalni rowerów na obszarze funkcjonalnym Poznania (WRPO)

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki oraz jednostki organizacyjne,

Wskaźniki produktu

- Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów [km]

Wskaźniki rezultatu

- Liczba podróży rowerowych w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **10,000 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **8,500 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **1,500 mln Euro**

Rodzaj naboru

W systemie dotacyjnym tryb konkursowy, z wyjątkiem działania „Wartostrada pieszo – rowerowa” – tryb pozakonkursowy z uwagi na priorytetowy i integracyjny charakter przedsięwzięcia

Projekt 8. Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 3. Energia.
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- Priorytet inwestycyjny 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i sektorze mieszkaniowym

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Racjonalizacja zużycia i ograniczenie strat energii w sektorze publicznym, poprawa efektywności energetycznej oraz obniżenie tzw. niskiej emisji w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego

Uzasadnienie

W celu obniżenia negatywnego wpływu na środowisko, a także zmniejszenia zużycia energii, konieczne są działania prowadzące do zwiększenia sprawności istniejących instalacji i urządzeń, a także poprawy efektywności energetycznej budynków. Budynki publiczne mają bardzo duży potencjał w zakresie oszczędności energii, gdyż pomimo znacznego postępu dokonanego w ostatnich 20 latach, nadal charakteryzują się wysokim wskaźnikiem utraty ciepła – szczególnie w porównaniu z niektórymi państwami Europy Zachodniej. konieczne jest usprawnienie efektywności energetycznej. Ponadto w wyniku szerszego zastosowania instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE) nastąpi dywersyfikacja energetyczna, co zwiększy bezpieczeństwo miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, a także odciąży istniejące sieci przesyłowe i ograniczy straty energii związane z jej przesyłem. Równie istotne jest obniżenie tzw. niskiej emisji, która m.in.

stanowi przyczynę przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 i generalnie wpływa negatywnie na zdrowie ludności oraz środowisko przyrodnicze. W celu odpowiedniego przygotowania projektów termomodernizacyjnych niezbędne jest również wsparcie przygotowania audytów energetycznych dla modernizowanych budynków.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 2.5. Ograniczanie emisji substancji do atmosfery, cel operacyjny 3.1. Optymalizacja gospodarowania energią) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 1.8. Ekologiczne środowisko zamieszkania).

Działania w ramach projektu

Termomodernizacja budynków publicznych (o kosztach kwalifikowanych poniżej 2 mln zł): badania i audyty energetyczne oraz kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:

- ociepleniem obiektu,
- wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła),
- systemów wentylacji i klimatyzacji,
- instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i jednostki organizacyjne oraz komunalne osoby prawne

Wskaźniki produktu

- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków publicznych [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej w wyniku realizacji projektów [MW/rok]

Finansowanie

Całość projektu: **18,824 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFRR (85%): **16,000 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **2,824 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb naboru projektów

Projekt 9. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług profilaktyki zdrowotnej

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 6. Rynek pracy.
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- Priorytet inwestycyjny 8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się.
- Oś priorytetowa WRPO 7. Włączenie społeczne
- Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- Priorytet inwestycyjny 9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Celem projektu jest podniesienie poziomu zdrowia i wydłużenie okresu aktywności zawodowej mieszkańców obszaru Metropolii Poznań. Programowo prowadzona profilaktyka nowotworów, szczególnie wśród grup zagrożonych wykluczeniem zawodowym z powodu ryzyka zachorowania na choroby nowotworowe, pozwoli na aktywne i zdrowe starzenie się mieszkańców regionu. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług profilaktyki zdrowotnej dla dzieci zapobiegnie wykluczeniu społecznemu z tytułu choroby lub dysfunkcji rodziny.

Uzasadnienie

Poznań i jego obszar funkcjonalny należą do regionów o zaawansowanych procesach demograficznego starzenia się mieszkańców. Wydłużający się wiek emerytalny jako efekt spadku zasobów siły roboczej z tytułu niskiego przyrostu naturalnego notowanego od 25 lat, oznacza konieczność wsparcia osób funkcjonujących na rynku pracy w zakresie ich stanu zdrowia i długoletniej aktywności zawodowej. Działania te poprawiać będą zdrowotność i co się z tym wiąże większą wydajność i produktywność a przez to możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Najczęściej występującym powodem przedwczesnej dezaktywizacji zawodowej mieszkańców metropolii są choroby cywilizacyjne, a w szczególności nowotwory.

Zagrożenie zachorowaniem na nowotwór jest w regionie stosunkowo wysokie. Ogólna liczba zarejestrowanych osób chorych w Poznaniu i powiecie poznańskim systematycznie wzrasta i w latach 2010-2012 zwiększyła się o 34%. Jednak w przypadku chorób nowotworowych tylko w latach 2010-2012 liczba osób chorych wzrosła ponad dwukrotnie (z 4028 do 9648). Choroby nowotworowe stanowią 5,2% ogólnej chorobowości mieszkańców Metropolii (przy 3,9% średnio w Wielkopolsce). Wskaźnik liczby osób z chorobą nowotworową przypadających na 1000 mieszkańców mieści się w przedziale od 19 w powiecie poznańskim do 25 w Poznaniu. Wśród osób hospitalizowanych 12% stanowią pacjenci z nowotworami,

a choroby nowotworowe są przyczyną 35% zgonów w metropolii. Jak wskazują dane Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Publicznego wśród pacjentów oddziałów onkologicznych większy jest udział kobiet, dla których wskaźnik chorobowości szpitalnej wynosi 22,5 osób chorych przypadających na 1000 kobiet (przy 17 dla mężczyzn). Grupami o najwyższym stopniu ryzyka zachorowania na raka są osoby między 55 a 69 rokiem życia, dla których wskaźnik chorobowości szpitalnej sięga ponad 60 chorych na 1000 mieszkańców. Taka sytuacja sprawia, że muszą być podjęte działania dotyczące poprawy jakości usług profilaktyki nowotworów, szczególnie dla grup osób w wieku 50+ lat.

Profilaktyczne badania przesiewowe w kierunku nowotworów wśród mieszkańców metropolii wskazują na około 4% poziom nieprawidłowych wyników w odniesieniu do nowotworów szyjki macicy i gruczołu krokowego. Powiat poznański jako pierwszy w Polsce rozpoczął już w 2008 r. szczepienia przeciwko rakowi szyjki macicy, wywołanemu przez zakażenie wirusem HPV. Coroczne szczepienia prowadzone wśród 13-letnich dziewczynek obejmowały około 30% całkowitej populacji danego rocznika.

W ostatnich latach zauważa się zagrożenie dla życia i zdrowia wśród małych dzieci ze strony meningokoków i pneumokoków. Bakterie te powodują groźne inwazyjne choroby, jak sepsa meningokokowa – uogólnione zakażenie krwi z ciężkimi objawami ze strony wielu narządów (śmiertelność ok. 20–30%) oraz meningokokowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (śmiertelność ok. 5–13%) a także zapalenie płuc, zapalenie stawów i inne zakażenia (np. wewnątrzbrzuszne, ucha środkowego). Jediną skuteczną metodą zapobiegania zakażeniom pneumokokowym i meningokokowym jest szczepienie ochronne, prowadzone wśród dzieci w 1-2 roku życia. Jak pokazują doświadczenia krajów, w których szczepienie jest obowiązkowe i powszechne, efekty są duże, gdyż szczepionki chronią nie tylko przed zakażeniem, ale i także przed nosicielstwem, co dodatkowo ogranicza szerzenie się zakażenia. W Polsce szczepienia są zalecane, ale nie obowiązkowe, co oznacza brak ich refundacji. Od lat samorządy w metropolii współfinansują program szczepień ochronnych przeciwko tym bakteriom, obejmujący około 7% populacji niemowląt.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 8.3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Metropolia Poznań 2020 (program 4.6. Metropolia równych możliwości społecznych).

Działania w ramach projektu

- Profilaktyka raka piersi (mammografia, wywiad genetyczny) kobiet
- Profilaktyka raka prostaty mężczyzn (PSA, wywiad genetyczny, badanie *per rectum*)
- Profilaktyka raka jelita grubego (badanie krwi utajonej, wywiad genetyczny, kolonoskopia)
- Profilaktyka zachorowań wywołanych wirusem HPV
- Profilaktyka zachorowań wywołanych pneumokokami i meningokokami

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne
- podmioty wykonujące działalność leczniczą

Wskaźniki produktu

- Liczba mieszkańców objętych programami profilaktycznymi [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Zachorowalność w zakresie chorób objętych programami profilaktycznymi [na 1000 mieszk.]

Finansowanie

PI 8.10. Całość projektu: **3,059 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFS (85%): **2,600 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%) : **0,559 mln Euro**

PI 9.7. Całość projektu: **5,294 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFS (85%): **4,500 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%) : **0,794 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb naboru projektów

Projekt 10. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych

Oś priorytetowa WRPO - Cel tematyczny - Priorytet inwestycyjny

- Oś priorytetowa WRPO 7. Włączenie społeczne
- Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- Priorytet inwestycyjny 9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Wymiar terytorialny

Wszystkie gminy na obszarze objętym ZIT

Cel projektu

Celem projektu jest poprawa dostępności do wysokiej jakości usług socjalnych w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu z tytułu choroby lub dysfunkcji rodziny.

Uzasadnienie

Wykluczenie społeczne współcześnie dotyczy także części osób, które pomimo formalnego braku przeszkód, są faktycznie pozbawione możliwości uczestniczenia w wielu aspektach życia. Jest to związane z brakiem umiejętności korzystania z istniejących możliwości i przysługujących uprawnień, brakiem świadomości ich istnienia lub brakiem dostępu do dóbr, które sprawiają, że pełne uczestnictwo w życiu społecznym jest realne. Przyczyny wykluczenia często mieszają się z jego skutkami. Osoba wychowana w dysfunkcyjnej rodzinie jest bardziej narażona na bezrobocie i wykluczenie społeczne, co z kolei zwiększa ryzyko wystąpienia uzależnień, co z kolei zwiększa ryzyko dalszej społecznej izolacji. Wśród powodów przyznania pomocy społecznej w regionie około 5% przypada na alkoholizm i 1% na narkomanię. Ponadto w metropolii ponad 2,5 tys. osób rocznie jest leczonych w zakresie zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu.

Walka z wykluczeniem ma charakter instytucjonalny (ośrodki pomocy społecznej) i w metropolii około 45 tys. osób to beneficjenci pomocy społecznej, co stanowi około 6% ogólnej liczby mieszkańców. Jednak konieczne jest wsparcie tych działań rozwiązaniami bardziej aktywnymi i nowoczesnymi. Odpowiedzią jest praca grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z tzw. asystentami rodziny, którzy udzielają wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego, czy wspierają osoby z uzależnieniem i współuzależnieniem.

Spójność ze strategią regionalną i metropolitalną

Podjęcie działań w ramach projektu będzie bezpośrednio prowadziło do realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. „Wielkopolska 2020” (cel operacyjny 8.3.Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej) oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej „Metropolia Poznań 2020” (program 4.6. Metropolia równych możliwości społecznych).

Działania w ramach projektu

- Usługi asystenta rodziny
- Usługi asystenta osoby zależnej

Projekty komplementarne

- Rozbudowa ZOL Mogileńska z filią w Owińskach

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne
- podmioty wykonujące działalność opiekuńczą

Wskaźniki produktu

- Liczba osób objętych usługami asystenta rodziny i asystenta osoby zależnej [szt.]

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób objętych projektem poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu [szt.]

Finansowanie

Całość projektu: **7,176 mln Euro**, w tym:

- dotacja dla ZIT z EFS (85%): **6,100 mln Euro**
- udział własny beneficjentów (15%): **1,076 mln Euro**

Rodzaj naboru

Konkursowy tryb wyboru projektów

8. ZESTAWIENIE PROJEKTÓW ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH NA LATA 2014 – 2020 W UKŁADZIE CELÓW TEMATYCZNYCH I PRIORYTETÓW INWESTYCYJNYCH

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne				Projekty komplementarne do ZIT		
I.p.	Projekty	Dotacja EFRR (mln euro)	Dotacja EFS (mln euro)	Projekt	Dotacja WRPO (mln euro)	Dotacja PO IS (mln euro)
Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury						
Priorytet inwestycyjny 3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości						
1.1.	Aglomeracja poznańska metropolią informatyczną (APMI). Wsparcie zakładania nowych firm w obszarach inteligentnych specjalizacji, w szczególności w branży IT, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości i inne instytucje otoczenia biznesu.	2,4	-	-	-	-
Priorytet inwestycyjny 3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia						
2.	Metropolitalny system promocji gospodarczej.	4,0	-	Uzbrojenie w media terenów inwestycyjnych dla MŚP	26,0	-
3.	Metropolitalny system informacji oraz promocji turystycznej	3,5	-	-	-	-

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Poznań

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne				Projekty komplementarne do ZIT		
I.p.	Projekty	Dotacja EFRR (mln euro)	Dotacja EFS (mln euro)	Projekty	Dotacja WRPO (mln euro)	Dotacja PO IS (mln euro)
Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.						
Priorytet inwestycyjny 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i sektorze mieszkaniowym						
8.	Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej	16,0	-	-	-	-
Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich obszarów rodzajów terytoriów, w szczególności w obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.						
5.	Poznańska Kolej Metropolitalna (PKM) - integracja systemu transportu publicznego wokół transportu szynowego. Węzły integracji - budowa funkcjonalnych punktów przesiadkowych.	109,0		Zakup i modernizacja taboru dla potrzeb regionalnego i metropolitalnego ruchu kolejowego.	127,5	
				Organizacja i promocja Poznańskiej Kolei Metropolitalnej	6,0	
				Zakup ekologicznych autobusów dowożących do węzłów przesiadkowych PKM	18,0	
				Modernizacja obiektów dworcowych i pokolejowych w województwie wielkopolskim (także komplementarny do projektu 4)	60,0	
				Rozbudowa Poznańskiego Węzła Kolejowego dla potrzeb ruchu metropolitalnego	-	200,0
				Odnowa infrastruktury szynowego transportu publicznego Miasta Poznania	-	400,0

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Poznań

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne				Projekty komplementarne do ZIT		
I.p.	Projekty	Dotacja EFRR (mln euro)	Dotacja EFS (mln euro)	Projekty	Dotacja WRPO (mln euro)	Dotacja PO IS (mln euro)
7.	Metropolitalny system ścieżek rowerowych	8,5		Rozwój systemu wypożyczalni rowerów na obszarze funkcjonalnym Poznania		-
Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.						
Priorytet inwestycyjny 6.3. Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.						
4.	Ochrona i modernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej	6,0	-	-	-	-
Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.						
Priorytet inwestycyjny 7.2. Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi						
6.	Integracja sieci dróg zarządzanych przez samorząd z drogami S5 i S11 oraz z autostradą A2	25,0	-	-	-	-
Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników						
Priorytet inwestycyjny 8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się.						
9.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług profilaktyki zdrowotnej.	-	2,6	-	-	-

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne				Projekty komplementarne do ZIT		
I.p.	Projekty	Dotacja EFRR (mln euro)	Dotacja EFS (mln euro)	Projekty	Dotacja WRPO (mln euro)	Dotacja PO IS (mln euro)
Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.						
Priorytet inwestycyjny 9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym						
9.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług profilaktyki zdrowotnej.	-	4,5	-	-	-
10.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.	-	6,1	Rozbudowa ZOL Mogileńska z filią w Owińskach	9,0	-
Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.						
Priorytet inwestycyjny 10.3. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.						
1.2.	Aglomeracja poznańska metropolią informatyczną (APMI). Promocja oraz wsparcie pomaturalnego oraz podyplomowego kształcenia zawodowego z zakresu IT, w tym absolwentów innych kierunków.	-	7,0	Wsparcie studiów podyplomowych nauczycieli matematyki i informatyki	2,0	-
				Wsparcie, we współpracy z uczelniami wyższymi, zajęć pozalekcyjnych z matematyki i informatyki dla uczniów szkół średnich	4,0	-

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Poznań

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne				Projekty komplementarne do ZIT		
I.p.	Projekty	Dotacja EFRR (mln euro)	Dotacja EFS (mln euro)	Projekty	Dotacja WRPO (mln euro)	Dotacja PO IS (mln euro)
Priorytet inwestycyjny 10.3 bis. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami						
1.3.	Aglomeracja poznańska metropolią informatyczną (APMI). Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz promocja studiów z zakresu IT	-	2,0	Preorientacja zawodowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych w kierunku inteligentnych specjalizacji	2,0	-
RAZEM PROJEKTY ZIT		174,4	22,2	RAZEM PROJEKTY KOMPLEMENTARNE	254,5	600,0

SPIS LITERATURY I DOKUMENTÓW

1. Aglomeracja poznańska – obraz demograficzny, 2012. Centrum Badań Metropolitalnych, Poznań.
2. Bajerski A., 2011. Ranga Poznania jako ośrodka nauki. W: Pozycja konkurencyjna Poznania wśród metropolii krajowych i europejskich, 2012 (red. T. Kaczmarek). Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, nr 22. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, Nr 14. Poznań, Centrum Badań Metropolitalnych UAM.
3. Biała Księga Obszarów Metropolitalnych, 2013. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Warszawa.
4. Bul R., 2013, Migracje wahadłowe mieszkańców aglomeracji poznańskiej w okresie intensywnej suburbanizacji, Rozprawa doktorska napisana w Instytucie Geografii Społeczno – Ekonomicznej UAM, Poznań
5. Bul R. Rychlewski J. 2011. Koncepcja Kolei Metropolitalnej. W: Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej (red. T. Kaczmarek). Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań.
6. Churski P., 2010, Polityka rynku pracy aglomeracji poznańskiej w kontekście możliwości i ograniczeń samorządu lokalnego, [W:] Rynek Pracy i mobilność siły roboczej w aglomeracji poznańskiej, Churski P. (Red.), Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań
7. Florek M., Janiszewska K., 2010. Marketing terytorialny w aglomeracji poznańskiej. Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, nr 6. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 2010.
8. Gaczek W., 2012, Gospodarka, [W:] Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, Kaczmarek T. (Red.), Centrum Badań Metropolitalnych UAM, Poznań
9. Gadziński J., 2012, Sieć transportu publicznego, [W:] Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, Kaczmarek t. (Red.), Centrum Badań Metropolitalnych UAM, Poznań
10. Herrschel T., Newman P., 2002, Governance of Europe's City Regions. Planning, policy and politics, Routledge, London.
11. Kaczmarek T., 2012. Analiza relacji funkcjonalnych aglomeracji poznańskiej z otoczeniem regionalnym (w kontekście dyfuzyjno-absorpcyjnego modelu rozwoju). Opracowanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Poznań.
12. Kaczmarek T., Bul R., 2012, Diagnoza społecznego zapotrzebowania na usługi transportowe Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, Centrum Badań Metropolitalnych UAM, Poznań
13. Kaczmarek T., Mięka Ł., 2007. Ustroje terytorialno-administracyjne obszarów metropolitalnych w Europie. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań.
14. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 – regiony, miasta i obszary wiejskie, 2010. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa.
15. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), 2012 r. - Monitor Polski (poz. 252).

16. Koncepcja systemu wdrażania strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej. (red. T. Kaczmarek, Ł. Mikuła). 2011. CBM UAM. Poznań.
17. Koncepcja wdrażania programu strategicznego Metropolitalny Poznań (red. W. Gaczek). 2011. UEP. Poznań. (ekspertyza dla UM w Poznaniu).
18. Kontrakt terytorialny: w kierunku negocjacyjnego systemu programowania działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie - Zasady funkcjonowania kontraktu terytorialnego w latach 2014-2020, 2012. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.
19. Krajowa Polityka Miejska. Projekt. 2014. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Warszawa
20. Markowski T., Marszał T., 2006, Metropolie. Obszary Metropolitalne. Metropolizacja. Problemy i pojęcia podstawowe, KPZK PAN, Warszawa.
21. Metropolitan Governance. Capacity, democracy and the dynamics of place. (eds. H. Heine, D. Kübler). 2005. Routledge. London.
22. Pozycja konkurencyjna Poznania wśród metropolii krajowych i europejskich, 2012 (red. T. Kaczmarek). Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, nr 22. Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
23. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. 2012. Materiał problemowy dla Zespołu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.
24. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Umowa Partnerstwa. 2014. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Warszawa.
25. Projekt ustawy o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, Ministerstwo Transportu i Rozwoju, 14.02.2014
26. Przegląd polityki miejskiej OECD. Polska. Ocena i rekomendacje. 2011. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego,.
27. Raport na temat rozwoju wielkich miast Polski. 2012. PricewaterhouseCoopers.
28. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej – Metropolia Poznań 2020. (red. T. Kaczmarek). 2011. Centrum Badań Metropolitalnych UAM. Poznań
29. Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. 2013. Urząd Miasta Poznania.
30. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. wielkopolska 2020. 2012. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Poznań.
31. Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej. (red. T. Kaczmarek). 2012. Centrum Badań Metropolitalnych UAM. Poznań.
32. Śleszyński P., 2013, Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
33. Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce. Planowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020, 2013. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.